8. 10. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Užití architektonického díla v souladu s účelem smlouvy

Nejvyšší soud České republiky se ve svém nedávném rozsudku sp. zn. 27 Cdo 2857/2019 ze dne 6. dubna 2021 vyjádřil k obsahu práva objednatele užít architektonické dílo v souladu s účelem smlouvy.

Objednatel a zhotovitel uzavřeli smlouvu o dílo, jejímž předmětem bylo mj. zpracování studie architektonických návrhů. Zpracovatel vytvořil architektonickou a urbanistickou studii, kterou objednatel upravil a zahrnul ji jako součást do svého projektu. Tento projekt předložil městu Děčín pro účely jeho užití v rámci územních a stavebních řízení. Zpracovatel tvrdil, že úpravami a užitím studie došlo k zásahu do jeho autorských práv.

Nejvyššímu soudu náleželo posoudit, zda byl objednatel oprávněn studii upravit, zařadit ji jako součást do svého projektu a v takové podobě poskytnout k užití třetí osobě.

V tomto ohledu Nejvyšší soud konstatoval, že spolu se smlouvou o dílo bývá zpravidla uzavřena licenční smlouva. Nicméně, není-li licenční smlouva uzavřena, je třeba postupovat podle § 61 autorského zákona. Toto ustanovení obsahuje domněnku, podle které autor díla na objednávku poskytuje objednateli spolu s dílem též licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy.

Účel smlouvy ve smlouvě o dílo nemusí být výslovně ujednán. Pokud absentuje, Nejvyšší soud dovozuje, že *„konkrétní účel ze smlouvy vyplývá vždy (zpravidla hospodářský, ale i jiný). V takovém případě bude posouzení účelu věcí úvahy soudu v řízení o ochranu autorského práva, neboť závisí na konkrétních skutkových okolnostech projednávané věci. Soud přitom musí vycházet především z obsahu smlouvy, jenž zjistí za pomoci výkladových pravidel uvedených v § 35 obč. zák., resp. v § 266 obch. zák. (v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 srov. § 555 a násl. o. z. (…).“*

Při výkladu účelu smlouvy je třeba upřednostnit oprávněné zájmy objednatele. Naopak autor se musí zdržet veškerého jednání, kterým by mohl ohrozit či poškodit oprávněné zájmy objednatele podávající se z účelu vyplývajícího ze smlouvy o dílo.

V závislosti na účelu smlouvy se obsah licence může zásadně lišit. Účel vyplývající ze smlouvy o dílo může vyžadovat, aby objednatel disponoval oprávněním poskytnout třetí osobě podlicenci, popřípadě právo postoupit licenci na třetí osobu. V odůvodněných případech může z účelu smlouvy o dílo též vyplývat právo dílo měnit, upravovat, případně zařadit ho do souboru nebo ho spojovat s jiným dílem.

Nejvyšší soud se v citovaném rozsudku ztotožnil se závěry Tůmy a Telce[1] a uvedl, že *„při obvyklém účelu uzavření smlouvy o vytvoření architektonického stavebního díla není objednatel tohoto díla povinen vyžádat si od autora jako zhotovitele díla (další) svolení (licenci) ani k pořízení (či k objednání pořízení) rozmnoženin tohoto díla v podobě a rozsahu obvyklém před zahájením realizace stavby (tj. zejména k pořízení projektové, prováděcí apod. dokumentace nebo ke zhotovení modelu stavby apod.), stejně jako ani ke zhotovení stavby samotné, a to i v podobě přiměřeně pozměněné či přetvořené, zařazené do souboru či ve spojení s dílem jiným, pokud by se nejednalo o užití díla způsobem snižujícím hodnotu díla ve smyslu § 11 odst. 3 autorského zákona. V tomto směru je pak v zásadě nerozhodné, zda autor při sjednání ceny za vytvoření autorského díla právně neopodstatněně*

předpokládal další zisk v důsledku uzavření (další) smlouvy o dílo na zhotovení obecného (neautorského) díla v podobě projektové dokumentace či jiné přípravné rozmnoženiny svého architektonického díla či snad dokonce na zhotovení stavby samotné.“

Zhotovitel tak musí pamatovat na to, aby již ve smlouvě o dílo sjednal případné omezení pro pořizování rozmnoženin díla, nebo úplatu za další takové rozmnoženiny. K dodatečným zákazům ze strany zhotovitele totiž nebude přihlíženo, jak Nejvyšší soud podotkl: *„Na uvedeném ničeho nemění ani skutečnost, že dovolatel ve fakturách uváděl výhrady, podle nichž zaplacením faktur nejsou postoupena autorská práva vytvořeného Díla, neboť tak činil až po uzavření Smlouvy o dílo, a tudíž se nejednalo o výhrady ve smyslu § 51 autorského zákona.“*

Užitím architektonického díla v souladu s účelem smlouvy se zabýval Nejvyšší soud již ve svém dřívějším rozsudku sp. zn. 30 Cdo 2789/2013 ze dne 11. února 2015. V posuzovaném případě objednatel a zhotovitel uzavřeli smlouvy o dílo, jejichž předmětem bylo mj. vytvoření projektové dokumentace nutné pro vydání stavebního povolení. Objednatel vložil vytvořenou projektovou dokumentaci do základního kapitálu společnosti, a to bez souhlasu autorů projektové dokumentace. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že předmětného díla bylo užito k tzv. jinému účelu než vyplývajícímu z uzavřené smlouvy o dílo, a proto šlo o právní úkon odporující kogentním ustanovením autorského zákona, takže se podle ustanovení § 39 obč. zák. jednalo o právní úkon absolutně neplatný.

Mgr. Lucie Martinková

GLATZOVA & Co.

GLATZOVA & Co., s.r.o.

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
Fax: +420 224 248 701
e-mail: office@glatzova.com

---

[1] TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 61 (Dílo vytvořené na objednávku a soutěžní dílo). In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 673 a 674.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nová éra v boji proti nekalým obchodním praktikám: Co přinese nové procesní nařízení EU?

- Licence LUC v podnikatelské strategii provozovatelů dronů
- Péče rodičů po novele od 1.1.2026
- K ukončování služebního poměru po novele zákona o státní službě
- Aktuality z práva internetu: kybernetická bezpečnost a online řešení sporů
- Zelené standardy pro výstavbu a renovace: jaké povinnosti přinese nová evropská úprava?
- Byznys a paragrafy, díl 25.: Započtení
- Zrušení bytového spoluvlastnictví včetně limitů soudní ingerence
- 2. díl ze série Pravidla a odpovědnost při provozování zimních sportů: Povinnosti provozovatele při závodech a trénincích: zabezpečení tratí a oddělení veřejného a sportovního provozu
- Protokol o předání díla jako podmínka zaplacení jeho ceny a k možné změně soudní praxe
- Rozsáhlá novela rodinného práva účinná od 1.1.2026